

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –Centrum
R Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Fundusz
Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030

JAK WSPIERAĆ TWÓRCZE MYŚLENIE I ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE UCZNIÓW I UCZENNIC? techniki treningu kreatywności i techniki dramowe

Zasady prowadzącego dramę

1. Dobieraj temat do dramy – sprawy, którymi będą zajmować się uczestnicy mają być im bliskie, tak by było możliwe przeżycie tego zagadnienia.
2. Przed rozpoczęciem dramy zawrzyj z uczestnikami umowę, np. nie używamy wulgarnych słów podczas ćwiczeń. Podczas ćwiczeń odwołuj się do umowy, jeśli to konieczne.
3. Pobudzaj do działania poprzez rozgrzewki, wprowadzaj je stopniowo, by coraz bardziej zwiększać otwarcie grupy.
4. Akceptuj każdy pomysł, dbając jednocześnie o dobre samopoczucie innych.
5. Nie wartościuj i nie oceniasz.
6. Pozwalaj na rezygnację z jakiegoś ćwiczenia.
7. Podczas działań dramowych nie koryguj błędów uczestników.
8. Wprowadzaj w role i z nich wyprowadzaj (poprzez powiedzenie swojego imienia, strząśnięcie z siebie roli).
9. Pamiętaj, by trzymać w dramie „ducha zabawy”, kiedy jest śmiesznie, uczestnicy mają większą gotowość na działania.
10. Omów z uczestnikami wszystkie działania tak, by mogli swobodnie się wypowiedzieć o swoich myślach i emocjach. Ważniejsze jest samo pobudzenie refleksji, niż tzw. ostateczne wnioski.

Rozgrzewki dramowe

Stopklatka – zatrzymuje nieruchomo moment w czasie, pozwalając uczestnikom na jego analizę i interpretację. Bohaterowie unieruchomionej sceny mogą porozmawiać ze sobą i razem analizować jakąś sytuację oraz odnajdować różne punkty widzenia.

Demechanizacja – jest jedną z funkcji rozgrzewek. Ma na celu „wytrącenie” uczestników z codziennych schematów, rozbawienie i otwarcie się na nowe doświadczenia.

Lp.	Ćwiczenie	Funkcja
1.	Imię + gest: stoimy w kole, każdy uczestnik/każda uczestniczka mówi swoje imię, dodając do tego gest, po czym wszyscy powtarzają to imię i gest.	Integracja grupy, koncentracja, docenienie gestu każdego uczestnika/każdej uczestniczki, ćwiczenie uważności na drugiego człowieka
2.	Kółko i krzyżyk: jedną ręką zakreślamy w powietrzu koło, następnie drugą ręką zakreślamy w powietrzu krzyżyk, następnie łączymy obie ręce zakreślając kółko i krzyżyk, zastępnie zmieniamy ręce, następnie jedną ręką zakreślamy krzyżyk, drugą piszemy w powietrzu swoje imię	Pobudzenie, otwarcie, przygotowanie na ekspozycję społeczną.
3.	Speeddating – szybkie spotkania dwóch osób – rozmowy ok. 1 minuty. Na różne tematy, np. moje wakacje, moje ulubione jedzenie, gdybym był owocem, to jakim..., kiedy byłem mały, bałem się..., co cenię w ludziach, trzy rzeczy na bezludną wyspę, itp. Warto stosować naprzemiennosc tematów lekkich i zabawnych oraz poważnych.	Pobudzenie, integracja grupy.
4.	Chodzenie: w swoim nastroju, witanie się na różne sposoby, miejsce komfortowe/miejsce niekomfortowe, chodzenie w tempach 1-10, wchodzenie w role (zawody, postacie z bajek czy filmów, pojęcia abstrakcyjne, zjawiska atmosferyczne, emocje), Podczas chodzenia należy zwracać uwagę na: dbałość o równe wypełnianie przestrzeni, uważność na innych. Na koniec ćwiczenia należy zadbać, by uczestnicy wyszli z ról, np. poprzez strząśnięcie z siebie ról i powiedzenie swojego imienia. Podczas chodzenia można stosować stopklatki.	Rozpoczynanie od najbardziej naturalnego ruchu, zwiększanie otwartości, koncentrowanie poprzez stosowanie stopklatki.
5.	Co robisz Kasiu? Jedna osoba wchodzi do koła i pokazuje jakąś czynność, ktoś z grupy pyta „Co robisz Kasiu?” Pokazujący odpowiada nazywając inną czynność, ten kto pytał wchodzi do koła i pokazuje nazwaną czynność itp. Warto zachęcać do wyolbrzymiania i pokazywania „z przesadą”, śmiechu, zabawy.	Rozgrzewka ekspresji pantomimiczne.

Teatr obrazu

To strategia dramy, która operuje takimi narzędziami, jak pomniki czy fotografie. Polega na zatrzymaniu w stopklatce jakiejś chwili (fotografia) bądź symbolu (pomnik).

Fotografia – zatrzymanie w ruchu fikcyjnej sytuacji problemowej. Poprzez ułożenie ciała, wyrazu twarzy i ustawienie postaci względem siebie fotografia wyraża relację pomiędzy uczestnikami zdarzenia i ich stan emocjonalny. Fotografia może być oglądana, opisywana, analizowana i interpretowana przez pozostałe osoby uczestniczące w warsztacie. Postaciom w fotografii można zadawać pytania, pytać o myśli i emocje, by lepiej zrozumieć przedstawioną sytuację.

Pomnik - zatrzymywanie w stopklatce wyobrażonych pojęć, stanów emocjonalnych, zawodów, ról społecznych, miejsc, co powoduje powstanie pewnej metafory, symbolu na temat jakiegoś zjawiska.

Ćwiczenie	Przykłady	Cel/funkcje/zasady
Fotografie – zatrzymanie grupy w stopklatce po podaniu tematu i odliczeniu 5 sekund. Uczestnicy/uczestniczki bez konsultacji wchodzi przez siebie wyobrażone role. Można „włączać głosy” poszczególnych postaci – to może doprowadzić do	W amazońskiej dżungli, W szkole przed sprawdzianem, na meczu, itp. Lub	Pobudzenie wyobraźni, otwarcie, przeżycie siebie w jakiejś roli, zmiana społeczna, zmiana sytuacji Zasada AKCEPTOWANIA czyichś pomysłów

<p>zbudowania wspólnej historii, o ile uczestnicy/uczestniczki będą akceptować wzajemnie swoje pomysły i dostosowywać się do „narzuconych” im ról.</p>	<p>Fotografia rodziny grabarzy, rodziny mafiosów, rodziny artystów, itp.</p>	<p>Zasada NIEOCENIANIA Zasada EMPATII</p>
<p>Szybkie pomniki - jedna osoba staje w jakiejś roli (nie mówi kim lub czym jest), kolejna „dostawia się” do niej, uzupełniając pomnik (bez słów). Pozostają w stopklatce. Grupa nadaje tytuły pomnikowi. Po chwili pierwsza osoba odchodzi, druga zostaje, a kolejna osoba z grupy „dostawia się” do niej, nadając nowe znaczenie pomnikowi.</p> <p>Szybkie pomniki można zastosować również jako rozgrzewkę do pomników symbolicznych.</p> <p>Pomniki – można budować bez słów, np. kolejne osoby „dostawiają się”, tworząc pomnik obrazujący jakieś pojęcie.</p> <p>Można również omówić w grupie rozumienie jakiegoś pojęcia, idei, a następnie zbudować pomnik.</p> <p>Ważne, by pomniki budować w mniejszych grupach, by miały obserwatorów, którzy opisują, analizują i interpretują znaczenie pomnika.</p> <p>Pomnik można zdynamizować poprzez: dodanie dźwięku, zapętlenie ruchu (powtarzalny ruch), powtarzanie słowa lub frazy, stworzenie sytuacji, np. 5 minut później, „klikaniem” doprowadzanie do kolejnych ruchów i stopklatek w kierunku zmiany sytuacji. Dla wyostrenia ruchu można wprowadzić Slowmotion, czyli spowolniony ruch.</p>	<p>Pomnik: zoo, złość, słońce, wieś, przyjaźń, itp.</p>	<p>Patrzanie na problem z różnych perspektyw, kształcenie poczucia sprawczości oraz poczucie odpowiedzialności za sytuację, Zdobycie praktycznej cennej wiedzy, jak sobie radzić w konkretnych sytuacjach życiowych, wczuwanie się w sytuację innej osoby.</p>

Trening kreatywności

Zasady kształtowania kreatywności:

- Różnorodność – ilość i różnorodność rodzi jakość
- Odroczone wartościowanie – nie oceniaj pomysłów od razu
- Kompetentna niekompetencja – świeże spojrzenie na problem + wiedza eksperta
- Racjonalna irracjonalność – nie bój się intuicji i wyobraźni
- Ludyczność – zabawa zwiększa motywację, zmniejsza bariery emocjonalne
- Aktualność – liczy się tu i teraz, aktywność i zaangażowanie

Ćwiczenie	Przykład	Cel/funkcje/zasady
<p>Gwiazda – tworzenie skojarzeń do jednego słowa, pojęcia. Grupa wymyśla ich jak najwięcej. Można je zapisywać na kartce, w formie gwiazdy.</p>	<p>Plan lekcji - trud – brak wolnego – niepokój - szkoła – obowiązek, itd.</p>	<p>rozwiija wyobraźnię i twórcze myślenie, Dokonywanie skojarzeń jest operacją intelektualną, biorącą udział w tworzeniu idei. Celem jest odchodzenie od skojarzeń prostych w stronę skojarzeń odległych: zaskakujących i nieprzewidywalnych.</p>
<p>Łańcuch skojarzeń – wspólne tworzenie skojarzeń, inspirowanie się pomysłami innych osób. Uczestnicy dopowiadają swoje skojarzenie do skojarzenia poprzedniej osoby.</p>	<p>Plan lekcji – szkoła – uczeń – tornister – śniadanie – dom – rodzina.</p>	

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum
Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu
Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030

Nietypowe zastosowanie przedmiotów – wymyślenie jak największej ilości zastosowań jakiegoś zwyczajnego przedmiotu, np. spinacza, krzesła, ołówka.	To nie jest gumka, to jest cegła.	Ćwiczenie płynności, giętkości i oryginalności.
Kot ministra – losujemy jedną literę z alfabetu, następnie każdy dokończy zdanie „Kot ministra jest...”, dodając przymiotnik. Przymiotniki nie mogą się powtarzać. Poleca się zrobić kilka rundek.		Ćwiczenie płynności, giętkości i oryginalności.
Historia jednym słowem – grupa opowiada historię, w której każdy dołącza jedno słowo (przymyki i spójniki liczą się jako osobne słowa), tworząc w ten sposób historię. Po kilku rundkach można dołączyć wyższy poziom. Na szczęście/Niestety – każda osoba dopowiada teraz całe zdanie. Naprzemiennie – jedna osoba mówi: Na szczęście..., kolejna: Niestety.	Dawno dawno temu żyła sobie....	Ćwiczenie płynności, giętkości, akceptowanie czyichś pomysłów, pobudzanie wyobraźni.

Polecana literatura

Kamila Witerska, Techniki, strategie, scenariusze

Drama procesualna: Brian Way, Drama w wychowaniu dzieci i młodzieży, Krystyna Pankowska, Pedagogika dramy

Edukacja przez dramę: Sara Clifford, Anna Herrmann, Teatr Przebudzenia, Augusto Boal, Gry dla aktorów i nie aktorów

Trening twórczości: Krzysztof J. Szmidt, Trening kreatywności, Edward Nęcka, Trening twórczości.